

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ASTRONOMICVM

- Algeutze 25 Aprilis occidit. Prima Iulii rursus cū Sole attolitur. Se quuntur deinde tres stellæ, ferè in una linea cōprehensæ, de secunda magnitudine, cingulū Orionis efficientes, quas Sancti Iacobi baculū vulgus appellat. Prima earū, & polo nostro vicinior, Maii, secunda. 7, tertia 8, eiusdē occidunt, 27, autē lunii iterū prima, 28, secunda 29, ter tia oriuntur. Præterea in sinistro humero stella est secundæ dignitatis, quæ dicitur Bellatrix, illa occidit 9 Maii, 19 Iunii oritur. Dexter humerū orionis Bedalgeuze arabib. vocatur, cui primæ magnitudinis stellæ inest, ea occidit 15 Maii, oritur 25 Iunii. Præter has, singulariter obseruatur hic, stella nebulosa capitū, que occidit 11 Maii, & horizonten rursus scandit 23 Iunii. Post hac nouē adhuc stellæ sudarioli, aliās corū bouis dicti, numerātur, quod sinistra manus sustinet. Has, quia saltem 3 & 4 splendoris locum habent, prætero. Postremo dextra clauam quandam gestat, quæ pariter duas stellas continet.
- Eridanus.**
- *Eridani figura, stellis triginta quatuor concinnata, duabus splendis diotribus, una primæ, altera secundæ claritatis existente, tertia quoq; Eridano Orioniq; cōmuni, q; principiū Eridani, finistrung; Orionis pedē possidet, de qua antea, reliq; stellis, ultra tertia dignitatē, nihil sibi assumentibus. Vocabatur Eridanus alias Padus, Gyon vel Nilus, Oceanus etiā. Stella curvatura Eridani inserta, Angenterar Arabicē dicta, occidit 17 Martii, oritur 15 Iunii. Extima Eridani primū luminis locum tenēs, Acarnar nomine, 15 Februarii abscondit, 28 Iulii surgit.
- Lepus.**
- *Lepus 12 stellarum est, tertiam claritatem non excedentium. Quatuor stellæ leporis auriculæ vtrig; binæ, insidentes, 22 Aprilis occidunt, & Iulii rursus emergunt.
- Canis maior.**
- *Canicula, Canis maior vel Canis secundus, id est, 18 stellas cōplectens, Informes 11. Vna omniū fixar; stellar; fulgentissima, Arabicē Alhabor, vocabulo satius visitato. Dicitur & Syrius sive Syrion, Aschere, Aliemeni. Huius sub ortū, Solaris calor augetur multiplicaturq;, adeo vt tellus quasi vratur, canesq; in rabiem agantur. Nostro climati, occidit ferè 8 Maii. Rursus 26 Iulii cū Sole ascendit, cū 12 ferè gradu, hoc est, circa festū Sancti Iacobi, quando initiuū pariter est dies Caniculariū. Illar; autē principiū subinde, iuxta regionū climatumq; diuersitates, mutatur. Hippocratis saeculo, qui quartū clima habitauit aī natū Christi 400, ferè annis principiū illud 13 vel 14 Iulii euénit. Sub Auicenna, quidē in 4 Climate degit, à Christo 1100. annis quodammodo, cœpit hoc, 15 vel 16 Iulii. Iā nostra ætas, & septimo Clima ti subiecta, 15 & 16 Iulii experit, quo tempore etiā Canicula Cosmīcē ele uatur. Apparet primo, 9 ferè die Augusti. Post cōtinuō magisante orum Solis cōspicua, que apparētia finē canicularib; paulatim inducit.
- Canis minor.**
- *Procyon, qui Canis minoris nomē gerit, duas stellas tantū præfert, dicitur & Canis primus, & præcanis, quia aliū in ortu præueniat. Arabib; Aschere, Algomeisa, Ascemie, Hanc Plinius Caniculā esse vult. Nos autē veteres sequuti πλούτων, id est, Antecanem vel Præcanem vocamus. Incipit hæc 9 Maii Velpertina obscurari, 1 die Iunii post verē occidere, 16 tandem Iulii rursus præcise cum Sole eleuatur, 31 Iulii a Sole elongatur, id est, heliacē oritur cerniturq; in oriente.
- Nauis.**
- *Nauis, Argo, Nauis Iasōnis, Argonauiis, quibusdam Arca Noē, appellatur. Hæc stellas 45 complectitur, Tres eminentiores, quarum una est quantitatis primæ, in Remo sita, nostro climati semper operta, quocirca, eandem huic cartæ non insertū, Ratione namq; latitudinis, hanc cartham multo capatiorem defyderaset. Vocatur eadem Canobus, ιππος, id est, æquus, Subhel aut Suhel Arabibus. Præter hanc Canobum adhuc Nauis insunt 4 stellæ, quantitatis secundæ.
- Hydra.**
- *Hydra, Hydrus aquaticus, Anguis, Magnanimus Anguis à recentioribus vocabatus. Componitur ex 25 stellis tercia magnitudine non superioribus, præter unam, que in secunda claret, & dicitur Alphart Hydra, id est, lucida Hydra. Cuius occasus Cosmicus 24. Iunii, ortus 15 Augusti fit. Sunt præterea duæ quoq; informes iuxta sistentes.
- Crater.**
- *Crater sequitur (licet aliqui Craterem, Coruum, Hydram vñā imarginem faciū) qui & Vas & Patēra dicitur, 7 stellis conficitur, quarta magnitudine omnibus. Prima Hydræ Crateriq; communis est, Basis seu fundus vasis dicta. Hæc occidi 5 Iulii, oritur 11 Septembri.
- Coruus.**
- *Coruus habet 7 tertio splendoris gradu non maiores, quarum quæ in ala dextra, Arabicē Algorab vocata, tertia est dignitate prædicta. Illius occasus cōtingit cū Sole 4 die Augusti, ortus cū eodē 25 Septembri.
- Centaurus.**
- *Centaurus 37. stellas possidet. Ex illis sex clarent 5, de secunda quantitate, & vna de prima. Spatula Centauri dextra 26 Iulii se subducit, 7. Nouembris rursus emergit.
- Lupus.**
- *Lupus, Fera, Bestiola seu Bestia, Ἀρετη, 19. astris constat, 3 4 & quintæ luminositatis. Sed quoniam nihil hic est notatu dignum, plura dicere supercedeo.
- Thuribulum.**
- *Thuribulum frequentori notiori vocabulo Aram vel altare appellant, Sacrarium quoq; Larem, Templum, Puteum & Focum. Illud 7 stellæ constituunt, duæ quinti luminis, reliqua quarti.
- Corona meridionalis.**
- *Corona quoq; meridionalis habetur, quæ & Corona notia, Corona australis, græcis ὀυρανία, id est, paruum cœlum, aliis rota Ixiōnis nominatur. Cuius stellæ, quoniam quartum magnitudinis ordinem non excedunt, supercedeo.

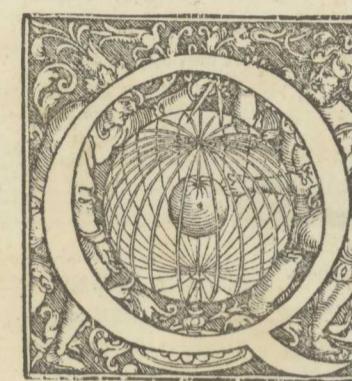
CAESAREVM

*Piscis notius postremus est, meridianus, austrinus magnus patet. **Piscis Notius** vocatus, 11 stellis, quarto & quinto gradu, luminosas gerit. E quibus quæ in dorso est 16 Iunii occidit 2 Martii ortitur.

Breuerit itaq; stellarum summa est meridianarum 316, prima lumenositate insignes septem, Secunda 18, Tertia 63, Quarta 164, Quinta 54, Sexta 9. Nebulosa una. Numerus vero stellarum omnium octauis orbis ordine nūc enumeratarum tam maiorum quam minorum 3022. Sic ergo tractationem de stellis fixis, absolutam habes.

ENVNCTIATVM QVINTVM.

Dies inter se naturales (causis earundem inæqualitatis intellectis) conferre vel æquare.

VONIAM DIES NATVRALES de meridie in meridiem numerantur, scilicet, à momento Solis meridianum contingentis, in quo meridies est, qd; fit tanto spatio, quanto Aequinoctialis vniuersam terram ambit, & paulo plus, hoc est, tanta portione æquinoctialis respondente zodiaco, in quo Sol mouetur, quanta æquator integre circumvoluitur. Portio autē illa æquinoctialis additamentū nobis vocabitur in posterum, quod quidem additamentū, quo-

niam nō omni diei equalē est, sequitur necessario easdem dies dissimiles fieri oportere, ita dies quoq; naturales motibus astrorum inueniendis inidoneæ sunt. Duplici autē ratione contingit huiusmodi dierū diueritas. Vna, quod cū sol vniiformem motum in circulo eccentrico absolvat, in zodiaco non possit, tēporibus iisdem arcus eosdem describere.

Alterā, quod quantumvis Zodiaci arcus pares/sicut nō fit, vt dictū est, à sole indies designarentur, illis tamen propter obliquitatem dissimilitudinemque declinationū ascensiones équales vel additamenta æquatoris similia non sint.

In circo dies naturales, qui ab uno meridie in alterum computantur, sibi in quantitate discunueniunt. Eadem de causa, aspectuum inquisitioni, & planetarum cursibus inueniendis nihil conferunt. Dies autem illæ apparentes quoq; & differentes vocantur. Ad

motus ergo syderū certo inuestigandos opus erat dierum paritate seu mediocritate. Tametsi vero diei naturalis & equalis discrimē videatur quasi nullum, pluribus tamen collectis, sensibilis differentia temporis efficitur, quæ in motibus velociorib; maxime luna & eius aspectibus, non negligenda est. Quo autē & secundā huius theorematis parti satis fiat, instrumētū sequitur, ab hinc alquot centenis annis seruēs. Cuius circumferētæ extima pars, dies anni, intima vero minuta æquationis refert. Principiū illius iuxta Februarii diē primū, signatū cum littera, B est, à B autem vtrinq; gradus nigri & albi coloris occurunt, quorum q; quilibet decem secunda temporis cōtinet, sextus quilibet gradus cum zifra, minuta temporis notante, signatur, ita vt à B vñq; ad L dextorū 20 minuta habeantur. Ab L vñq; ad E singuli gradus 2 secunda indicant, sed à 50 secundis vñq; iu E litteram, quælibet diuinio 1 secundum notat. Eadem ratio est ab M vñq; ad E. Præterea numeranti à B sinistrorū quælibet gradū pars 10 secunda, zifra cum lineis suis minuta significat, vñq; in O quod 32 minuta complectitur, ab O autem in C vñq; sectio quævis 10, secunda. Similiter ab N vñq; ad C, nisi quod proximus gradus vtrinq; apud C 8 secunda plusquam 32 minuta notet. Sciendum est quoq; gradus singulos intra litteras F D G vñū secundum referre, quorum initium D est cum 52 secundis, id est, vltra 11 minuta. Filo enim precise supra D literam cadente, dierum equatio erit 11 minutorum 52 secundo rum. Deinde reliqua secunda vñq; ad 60 id est, 12 minuta iuxta F & G reperies. ¶ Vñs instrumenti eiusmodi est. Si cursus planetarū velociores (tardiores enim non egerint) ad certum aliquem diem requiri, quæ primo diem quem constituis extimo circulo inscriptum, cui filum à centro propendens applica, simul aduertens minuta & secunda in interiori circulo à filo tacta, quæ tempori tuo subtrahe, tum dies & horæ æquata erunt, cum quibus motus, vt infra audies, inuestigare li potis, promovet. In coniunctionibus tamen & aspectibus alia est ratio, vñi enim tu planetarū (vt in sequētibus disces) diem, horam minutūm cuiuspiam aspectus subtrahēda est, inuenieris, aspectus adhuc dicetur diebus non æquatis, quando per tempus inueniuntur inquirenda sunt primū minuta & secunda æquationis in instrumento, inuenta autem temporis non æquato addenda, & tum iunctiōnib; & aspectus diebus æquatis prodibit. ¶ Exemplō res patebit. Pone 23 diem Februarii 15 horā 44 minu. natale Imperatoris CAROLI esse, ad quē cursus erroeos certò cognoscere vis. Die itaq; quæsito, filoq; huic aptato 2 minuta 56 secunda à filo interiori circuli parte secta, cernuntur. Ista cum subtrahis temporis nativo proueniunt 23 dies equati 15 horē 41 m̄ 4 secunda. ¶ Aliud, Rex FERDINANDVS 30 die Martii, licet anno non eodē genitus est, ideo eius æquatio 7 m̄ 30 secunda erit. Illam demes à tempore uatiuitatis scilicet horis 20 minuta 47, supererunt 20 horæ 39 minuta 30 secunda. Et hoc dicetur tempus equatū regis Ferdinandi. Quod si eodem Natuitatis die coniunctio vel aspectus euénisset, ad certam aliquam horam & minutū, hiis iam addenda forent 7 minuta 30 secunda. Et sic tempus illius coniunctionis vel aspectus tempus diebus æquatis dici possit.

Diversitatē dierum naturā causæ.

Die differētes & appatea tea.

Instrumenti vñs.

Aequatio tem- portis, promovet.

tu planetarū subtrahēda est.

Aequatio ad- pus inueniuntur inquirenda sunt primū minuta & secunda æquationis in instrumento, inuenta autem temporis non æquato addenda, & tum iunctiōnib; & aspectus diebus æquatis prodibit.

Exemplum CAROLI.

Exemplum FERDI- NANDI.